

Ett nytt Argentina

NÄR DEN STÖRSTA demonstrationen i Lettland sedan självständigheten 1991 hölls i Riga förra veckan borde det ha varit mot vår regering protesten riktades. De stenar som i de påföljande kravalerna kastades mot parlamentshuset i Riga borde, om alls, ha slängts mot riksdagshuset på Blasieholmen.

För nu vet vi vad Sveriges regering väljer om de ställs inför valet att rädda svenska storbankers vinster eller lettiska arbetares löner. Den väljer de svenska storbankernas vinster. Alla detaljer i denna smutsiga historia är ännu inte belysta, men det är svårt att tolka Sveriges agerande under hösten på något annat sätt.

SOM RAPPORTERAS i Arbetaren Zenit denna vecka enades Lettland och Internationella valutafonden, IMF, den 23 december om ett stödpaket till den krisande baltiska ekonomin. Paketet innehåller våldsamma åtstramningar, omfattande 7 procent av landets BNP, och direkta lönesänkningar med 15 procent till alla offentliganställda (även privatanställdas löner lär drabbas framöver).

Till och med i det nyliberalt präglade IMF sägs beslutet ha varit omdiskuterat. Ett alternativ till den hårda attacken på letters livsvillkor vore nämligen att devalvera valutan lats, som är tätt knuten till euron. I stort sett alla ekonomer – inklusive 2008 års ekonomipristagare Paul Krugman – anser att en devalvering hade varit att föredra framför depreciering (bara Anders "Chockterapin" Åslund stöder beslutet).

Samstämmigheten beror inte minst på erfarenheten från Argentina när landet befann sig i en liknande kris 2002 och valde att inte devalvera. Trots att arbetslösheten steg till 25 procent och fattigdomen ökade brutalt fortsatte pressen mot valutan peson. Till slut släppte regeringen peson fri och den sjönk snabbt med 70 procent.

Nu skriver Paul Krugman på sin blogg: "Lettland är det nya Argentina".

SÅ VAD HAR DETTA med Sverige att göra? Jo. Svenska storbanker, främst Swebank och SEB, dominerar utlåningen i våra baltiska grannländer. Så till den grad att bland annat kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor anser att de i realiteten fungerar som centralbanker i Estland, Lettland och Litauen.

Utlåningen i Baltikum har på senare år ökat kraftigt och på ett sätt som enligt *Dagens Industrier* krönikör Gunnar Örn är "vårdslöst" (han sätter även betyget "rungande underkänt" på SEB:s och Swedbanks sätt att sköta centralbanksfunktionen). Lånekrediterna kommer främst från de svenska bankerna på andra sidan Östersjön, 90 procent av lånen är i euro.

Detta medför att om den lettiska latsen devalveras med säg 20 procent blir lån i euro 20 procent dyrare för låntagarna. Resultatet skulle bli inställda betalningar och stora kreditförluster för de svenska banker som stått för den vårdslösa utlåningen. Deras vinster skulle minska och eftersom vår regering har deklarat banksektorns systemviktighet är det inte omöjligt att svenska skattebetalare hade fått stå för en del av notan. Men även det hade varit ärligare än att skyffla över hela bördan på letterna.

Ändå tycks såväl storbankerna som regeringen ha lagt ner stor möda på att göra just det. Det talas om påtryckningar från bankerna, och IMF har samarbetat tätt med såväl Finansdepartementet som Riksbanken.

Det har gått nästan 300 år sedan den svenska armén kastades ut ur Riga 1710 och 18 år sedan den ryska armén rullade ut efter sammetsrevolutionen. Det är hög tid att Lettland även tillåts bli ekonomiskt självständigt.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

RW